

Paslanmış Kalplere Öğütler

Modernizm, günümüz Müslümanlarını dönüştürmektedir. Çok kötü bir değişim yaşıyoruz. İslamî ilkelerimizde, ihlasımızda, takva ve değişmez sabitelerimizde zedelenmeler var. Dün samimi bir şekilde savunduğumuz ve yaşadığımız değerleri bugün tenkit ediyor, bizler de küreselleşme hareketine katkıda bulunuyoruz. Daha dün Müslümanlara yön veren ve bakış açısı kazandıran aydınlarımız bugün çark ettiler. İslamî harekete su taşıyan bu emekçilere ne oldu? Ne değişti de bugün böyle düşünmeye başladık? Dün mü doğru düşünüyorduk, gelinen süreç itibarı ile bugün mü?

“Düşünce ve fikrin olgunlaşması, dün savunduğumuz bazı yanlış düşüncelerin tashihini beraberinde getiriyorsa güzeldir. Ama entellik ve reformist akımların etkisine kapılarak dünkü doğrulara, değişmez sabite ve kutsallara karşı çıkıyorsa, inanın burada bir tehlike var demektir. Bu bir kırılma ve batıla doğru savrulmadır. Kitabî hükümlere rağmen İslam’ın bir devlet ve yaşam biçimi öngörmediğini söylemek, büyük bir sapma ve akidede yozlaşmadır.”

Düşünce ve fikrin olgunlaşması, dün savunduğumuz bazı yanlış düşüncelerin tashihini beraberinde getiriyorsa güzeldir. Ama entellik ve reformist akımların etkisine kapılarak dünkü doğrulara, değişmez sabite ve kutsallara karşı çıkıyorsa, inanın burada bir tehlike var demektir. Bu bir kırılma ve batıla doğru savrulmadır. Kitabî hükümlere rağmen İslam’ın bir devlet ve yaşam biçimi öngörmediğini söylemek, büyük bir sapma ve akidede yozlaşmadır. Bazı normların değişim sürecinde değerlendirilmesini ve bir çıkış yolu arama mücadelesini belki anlayabiliriz. Ama bindörtü yüz yıllık süregelen nas ve oturmuş geleneği dışlamayı, tevil etmeyi anlayamayız. Aslında bu bir öğüt yazısıdır. Meseleyi biraz daha derinleştirsek, birkaç hafta sürecek fikri bir kapıyı aralayabiliriz. Bu konudaki düşüncemizi bir başka bahara bırakıp, İmam Gazalî’den öğütlerle yazımızı tamamlayalım.

Paslanmış, cahili düzenin saldırısına uğramış kalplere öğüt fayda verir. Aslında en büyük öğütü,

Kur'an'ı Kerim vermektedir. Kahramanmaraş Mezarlığı'nın batı kapısında şöyle bir levha asılı:

“İki şey insana sürekli nasihat eder. Birisi susarak, diğeri konuşarak. Susan nasihatçı ölümdür. Konuşan ise Kelâmullah (Kur'an.)”

Konuşan nasihatçıdan esinlenerek hemen hemen her konuda öğütlerde bulunan İmam Gazali'nin (ki kendisi büyük müceddiddir) “Ey oğul!” diyerek başladığı öğütleri meşhurdur. Bunlardan en önemlilerini istifadenize sunmak istiyorum. Ama bundan önce üstadı kısaca bir tanıtımda fayda mülâhaza ediyorum.

Horasan-Tus şehrinin Gazale köyünde 1058 yılında doğan Gazali, Selçuklu döneminde yaşadı ve 1111 yılında, geride kalanlara büyük bir manevî miras bırakarak, dünyaya veda eyledi. Gazali, can kuşunu iyi uçuranlardandır. İslâm'ın özünden uzaklaşanlara ahlaki eğitim veren Gazali, yaşadığı çağda İslâm'a yönelik saldırılara cevap vermiş, felsefe dalının babalarını dize getirmiştir. Onun en meşhur eseri hepimizin bildiği ve okuduğu “İhyau Ulumi'din”; iman, ibadet ve ahlak üzerine yazılmış en büyük eserlerdendir. Dokuz asır geçmesine rağmen güncelliğini ve güzelliğini muhafaza etmektedir.

Şimdi can kuşunu uçuran üstadın öğütlerine yer verelim.

“Ey oğul! Allah'tan nasıl korkulması gerekiyorsa öyle kork. Ona kulluk görevini iyi yap ve

hiçbir zaman aksatma. Haram kıldığı şeylerden mümkün olduğu nispette kaçın. Hayatını düzene sokan emirlerini sakın ihmal etme ki, yaşayışın sıhhat bulsun, gözlerin aydın olsun. Ey oğul! Babana itaat et ve boş sözlerden uzak dur. Aklının hemen kabul etmeyeceği şeyi söyleme. Çok gülmekten ve din kardeşleriyle tartışmaktan sakın. Ağır başlı, terbiyeli, saygılı ve nezaketli olmaya itina göster. Halka tepeden bakma ve herkese hoşnut davran. Bütün işlerinde orta yolu tut. İşlerin en hayırlısı orta yoldur. Az konuş. Karşılaştığın her Müslümana selam ver. Edep ve terbiyesini yitirmiş patavatsız kişilerle tartışma. Bir hüküm verirken “şahsi görüşümdür” de. Ey oğul! Şu kadından uzak dur. Huysuz ve karakersiz kadından sakın. Çünkü böylesinin dili kocası üzerinde çirkin ve ağırdır. Bunlar ülfet ve sohbet edilmeğe lâyık değildirlere. Böylelerinin gizli hâli olmaz. Aile sırrını sokağa dökerler. İyilik ve hayır çoktan toprağa gömmüşlerdir. Kadınların bir kısmı da sevimli ve merhametlidir. Bereketli ve feyizlidir. Soylu çocuk doğurur. Kendisine her zaman güvenilir. Komşuları arasında itibarlıdır.

Aile sırlarını korur, kimsenin yanında açmaz. Cömerttir, eli açıktır. Bağırıp çağırılmaz, alçak sesle konuşur. Evi temiz, çocukları çiçek gibidir. Namus ve iffet onun şiarı, terbiye değişmez vafıdır.

Fayda sağlayacak fırsatları kaçırma. Muhtaç olduğun şeylere iyice sahip çık. Toplumun adet ve geleneklerine saygılı ol. Ahirette seni rüsvay edecek çirkin adet ve geleneklerden sakın.

İki çeşit dost ve kardeş vardır. Birisi, başına bir belâ geldiğinde seni korur; diğeri de mutluluk ve ikbâl günlerinde senin dostundur. Belâ gelip ikbâlden düştüğünde dostluk yüzünü gösteren kardeşi hakiki kardeş ve dost bil ve onunla dostluğunu korumaya çalış. Saadet günlerindeki dostu pek güvenme. Sıkıntılı günlerinde dostluk bağını uzatmıyorsa, onu düşmanların düşmanı bil.

Nefsinin arzu ve heveslerine uyan aşâğılık çukuruna yuvarlanır. Dış görünüşe ve şekle aldanma. Çünkü insan, kalbiyle, düşüncesiyle ve diliyle adamdır, kıyafetiyle değil.